

1. Introducere

Spamul este una din cele mai răspândite categorii de mail. Mesajele nesolicitate pot duce la productivitate scăzută, pot cauza discomfort sau chiar breșe de securitate. Algoritmii ML au devenit standardul în automatizarea detecției acestor mesaje. În acest proiect vom antrena cateva modele și vom urma procesul KDD pentru a selecta, curăța, procesa și modela setul de date Spambase pentru clasificarea spamului.

Pentru realizarea acestui proiect s-au folosit în întregime Python 3.10.17 și ecosistemul scikit-learn.

Intrebare de cercetare: “Cât de bine putem clasifica mailuri ca spam sau non-spam doar pe baza atributelor extrase din textul mesajului.”

2. Selecția Datelor

2.1 Justificarea setului de date

De ce spambase? – este gata procesat, nu are valori lipsă, are doar attribute numerice și conține destule date cât să antrezi niste modele la scara proiectului nostru. Conține date reale și este foarte relevant pentru clasificare binară.

Am importat setul de date folosind OpenML și am atașat fisierul CSV in arhiva de pe moodle pentru vizibilitate și accesibilitate.

```
#Am folosit OpenML pentru a elimina folosirea fișierelor locale, executare usoara, reproductivitate si portabilitate mai mare.  
#Csv-ul spambase e inclus in arhiva de pe moodle  
df = fetch_openml(name="spambase", version=1, as_frame=True).frame
```

Screenshot: încărcarea setului de date folosind OpenML.

2.2 Descrierea caracteristicilor și variabilei țintă

Fiecare element din Spambase reprezintă un mail, descris de 57 attribute numerice și o coloană țintă numită „class”. Attributele sunt bazate pe frecvența anumitor cuvinte specifice spamului precum „free”, „money”, „you”; Prezența unor caractere anume ca și „!”, „\$”, „?”; Lungimea celui mai lung string uppercase.

Variabila țintă „class” e categorică și are valoarea 1 pentru spam și 0 pentru non-spam, prezența ei facilitează aplicarea clasificării binare.

```
capital_run_length_average capital_run_length_longest \  
0          3.756          61  
1          5.114         101  
2          9.821         485  
3          3.537          40  
4          3.537          40  
  
capital_run_length_total  class  
0          278          1  
1         1028          1  
2         2259          1  
3          191          1  
4          191          1  
  
[5 rows x 58 columns]
```

Screenshot: mic extras al atributelor și țintei, folosind print(df.head())

3. Preprocesarea Datelor

3.1 Gestionarea valorilor lipsă

Chiar dacă Spambase este foarte complet și bine încheiat, am verificat valorile lipsă pentru a fi siguri. Am verificat întregul dataframe folosind `.isnull().sum().sum()`. Dacă există valori lipsă, se renunță la ele. Nu s-a înregistrat nici o valoare lipsă.

```
if df.isnull().sum().sum() > 0:
    print("valori lipsa gasite, se elimina...")
    df = df.dropna()
else:
    print("0 valori lipsa, continua rularea\n")
#verificam valori lipsa
```

Screenshot:

Verificarea valorilor
lipsă și eliminarea lor
(dacă există)

3.2 Împărțirea datelor în seturi de

antrenare și testare

Pentru o evaluare cât mai corectă, am împărțit setul de date în training și test. S-a ales un split stratificat cu o rație de 70%-30% pentru a asigura consistența. În acest fel proporția dintre spam și non-spam este aceeași la ambele subseturi, tot cât în setul întreg. Random state 42, tot pentru asigurarea consistenței.

```
X = df.drop("class", axis=1)
y = df["class"].astype(int)

date_train, date_test, etichete_train, etichete_test = train_test_split(
    X, y, test_size=0.3, random_state=42
)
```

Screenshot: împărțire în train-test

3.3 Standardizarea caracteristicilor

Atributele din Spambase au scale diferite, unele măsoară frecvența cuvintelor și variază de la 0 la 20, altele numără caracterele uppercase sau simboluri speciale. Modele precum regresia logistică și Gradient boosting sunt sensibile la scala atributelor, deci toți predictorii au fost standardizați folosind `StandardScaler` din `scikit-learn`. Scalarea a fost ajustată doar pe train și apoi aplicată pe ambele seturi pentru a evita scurgerea datelor și overfittingul.

```
scaler = StandardScaler()
date_train = scaler.fit_transform(date_train)
date_test = scaler.transform(date_test)
```

Screenshot: standardizarea datelor cu `StandardScaler`.

4. Transformarea Datelor

Datorită robusteții setului Spambase, nu au fost necesare nici o transformare complexă. Cea mai mare transformare a fost scalarea menționată anterior.

5. Selecția și Antrenarea Modelului

5.1 Alegerea algoritmilor

Am ales 4 strategii de clasificare comune, acestea acoperă atât liniar vs non-liniar dar și individual vs ansamblu. Arborele de decizie crează o singură structură, în timp ce Random Forest se folosește de mai multe structuri independente. Gradient boosting crează recursiv arbori, corectând erorile individuale. Am ales și Regresia logistică, pentru a avea un model ce nu funcționează pe bază de arbori.

- **Regresie Logistică** – model liniar de bază, interpretabil, potrivit pentru date scalate.
- **Arbore de Decizie** – model non-liniar, poate înregistra relații complexe, dar mai predispus la overfitting, mai ales pe seturi cu multe features ca acesta.
- **Random Forest** – ansamblu de arbori slabi, robustește crescută prin medierea răspunsurilor.
- **Gradient Boosting** – boosting bazat pe arbori, corectare iterativă a erorilor.

5.2 Configurarea și antrenarea modelelor

Fiecare model a fost definit cu hyperparametri default din scikit-learn, cu mici modificări, pentru a măsura performanța „out of the box”, fără prea multă intervenție din partea noastră.

Toate modelele pleacă cu același seed, prin `random_state=42`.

Am limitat adâncimea arborilor din Decision Tree și Random forest pentru a evita overfitting, am setat numărul de estimatori din Random Forest pentru echilibru între generalizare și timp de antrenare. La Gradient Boosting am folosit 150 de estimatori și rată de învățare de 0.1 pentru antrenament rapid și stabil. La Regresia Logistică am crescut numărul de iterații la 200 pentru a asigura rularea completă a algoritmului, având în vedere numărul mare de features.

```
#
#2 definirea modelelor

modele = {
    "Regresie Logistica": LogisticRegression(max_iter=200, random_state=42),
    "Arbore de Decizie": DecisionTreeClassifier(max_depth=10, min_samples_split=5, random_state=42),
    "Random Forest": RandomForestClassifier(n_estimators=100, max_depth=10, random_state=42),
    "Gradient Boosting": GradientBoostingClassifier(n_estimators=150, learning_rate=0.1, random_state=42)
}
```

Screenshot: Definirea modelelor și hyperparametrii lor

```
#3 Antrenare si evaluare modele

rezultate = []
predictii = {}
probabilitati = {}
matrici_confuzie = {}

for nume, model in modele.items():
    print(f"Antrenare si evaluare model: {nume}")
    model.fit(date_train, etichete_train)
    pred_train = model.predict(date_train)
    pred_test = model.predict(date_test)
    prob_test = model.predict_proba(date_test)[:, 1]
    scor_auc = roc_auc_score(etichete_test, prob_test)

    rezultate.append({
        "Model": nume,
        "Acuratete Antrenare": accuracy_score(etichete_train, pred_train),
        "Acuratete Testare": accuracy_score(etichete_test, pred_test),
        "Precizie": precision_score(etichete_test, pred_test),
        "Recall": recall_score(etichete_test, pred_test),
        "F1 Score": f1_score(etichete_test, pred_test),
        "AUC": scor_auc
    })

    # Salveaza predictii/probabilitati pentru grafice
    predictii[nume] = (pred_train, pred_test)
    probabilitati[nume] = prob_test
    matrici_confuzie[nume] = (etichete_test, pred_test)
```

Screenshot: loop-ul de train și evaluare.

6. Evaluarea performanței modelelor

Evaluarea modelelor a fost făcută prin următoarele metrici specifice clasificatoarelor

- **Acuratețe:** Procentul mailurilor clasificate corect, fie ele spam/not-spam.

- **Precision:** Mailuri clasificate ca spam care chiar sunt spam. Cât de „curate” sunt predicțiile pozitive.
- **Recall:** Proporția de mailuri marcate ca spam care chiar sunt spam. Din totalul spamurilor, cate au fost identificate de model?
- **F1-score:** Media armonică a preciziei si recallului, măsoară balanța dintre cele două
- **AUC (area under ROC curve):** măsoară capacitatea modelului de a separa clasele la toate pragurile

Toate aceste metrice au fost calculate pe setul de test, mai jos se poate observa un tabel:

	Model	Acuratete Antrenare	Acuratete Testare	Precizie	Recall	F1 Score	AUC
0	Gradient Boosting	0.9689	0.9500	0.9488	0.9307	0.9396	0.9873
1	Random Forest	0.9665	0.9457	0.9614	0.9064	0.9331	0.9849
2	Regresie Logistica	0.9273	0.9232	0.9353	0.8769	0.9052	0.9735
3	Arbore de Decizie	0.9686	0.9109	0.9173	0.8648	0.8903	0.9215

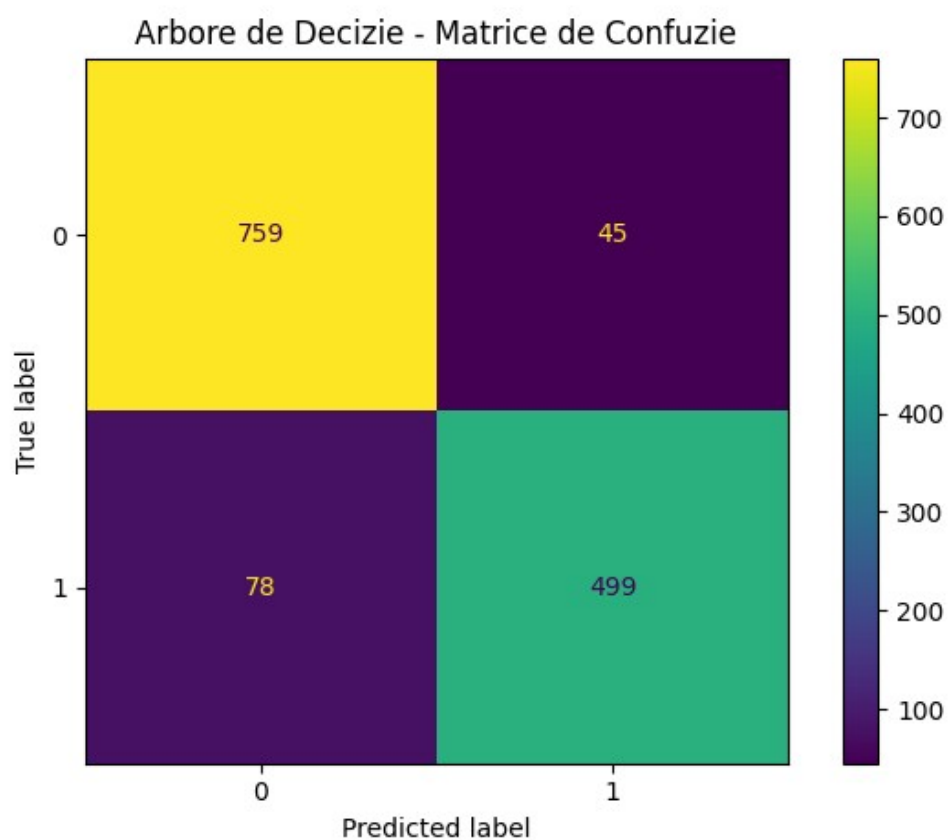
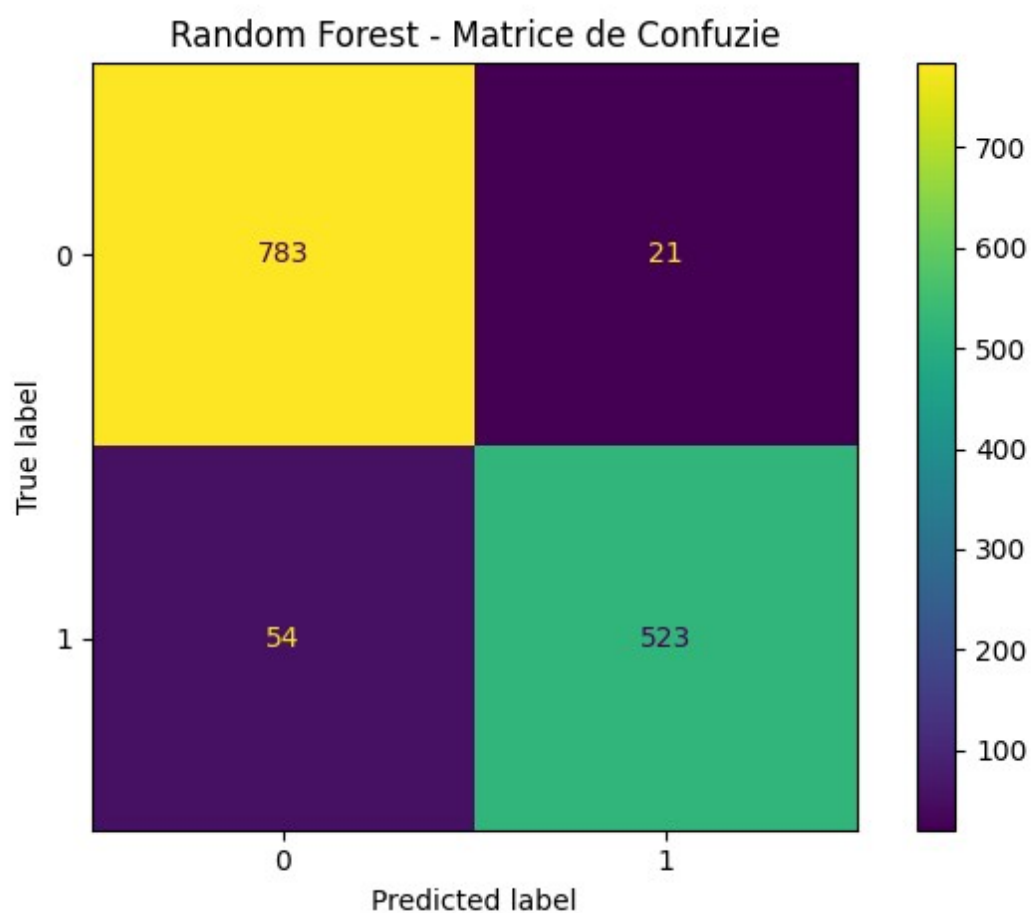
Screenshot: tabel performanță modele

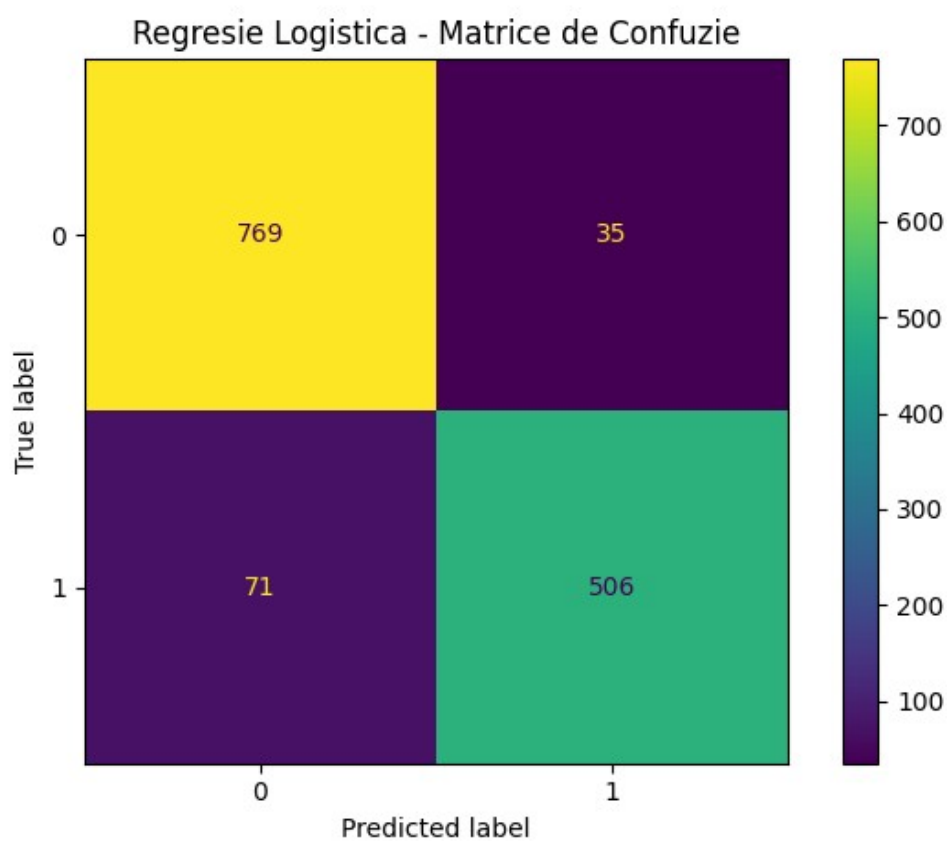
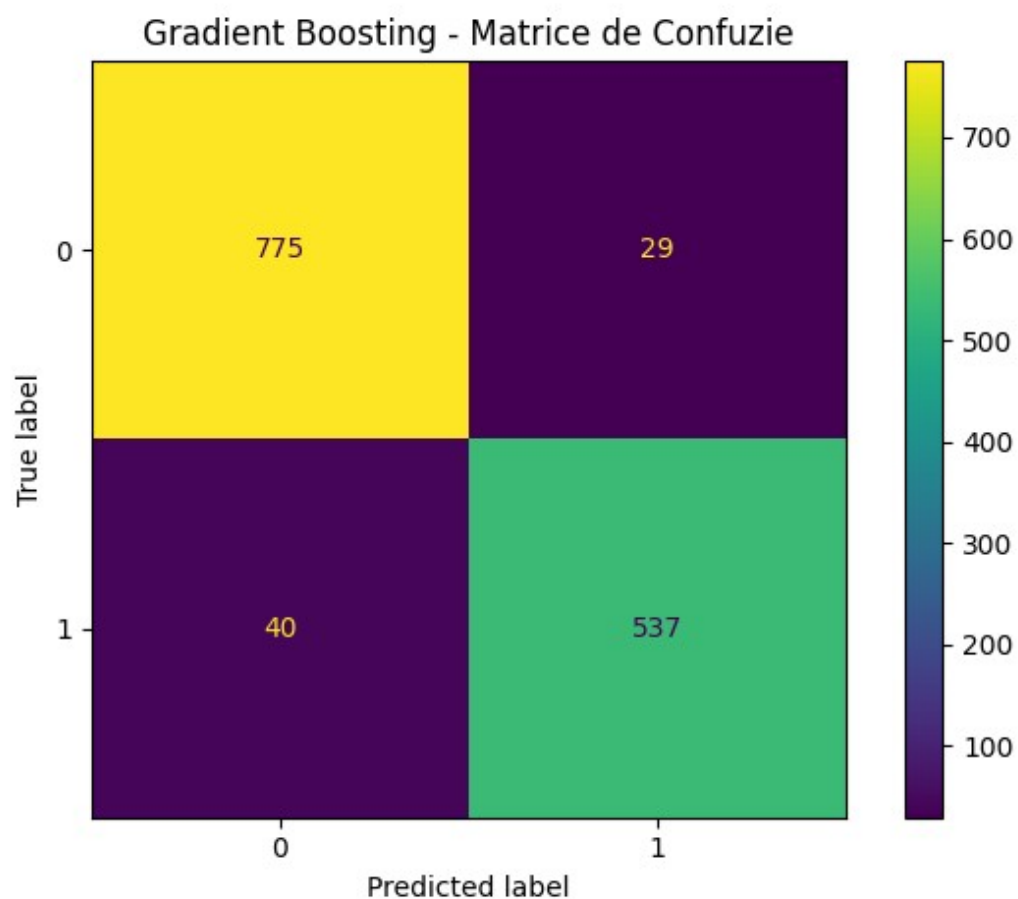
7. Vizualizarea Rezultatelor

7.1 Matrice de Confuzie

Matricea de confuzie e o bună metodă vizuală pentru a cuantifica numărul de predicții corecte, dar și tipurile de erori făcute:

Am generat matricea de confuzie pentru toate cele 4 modele:

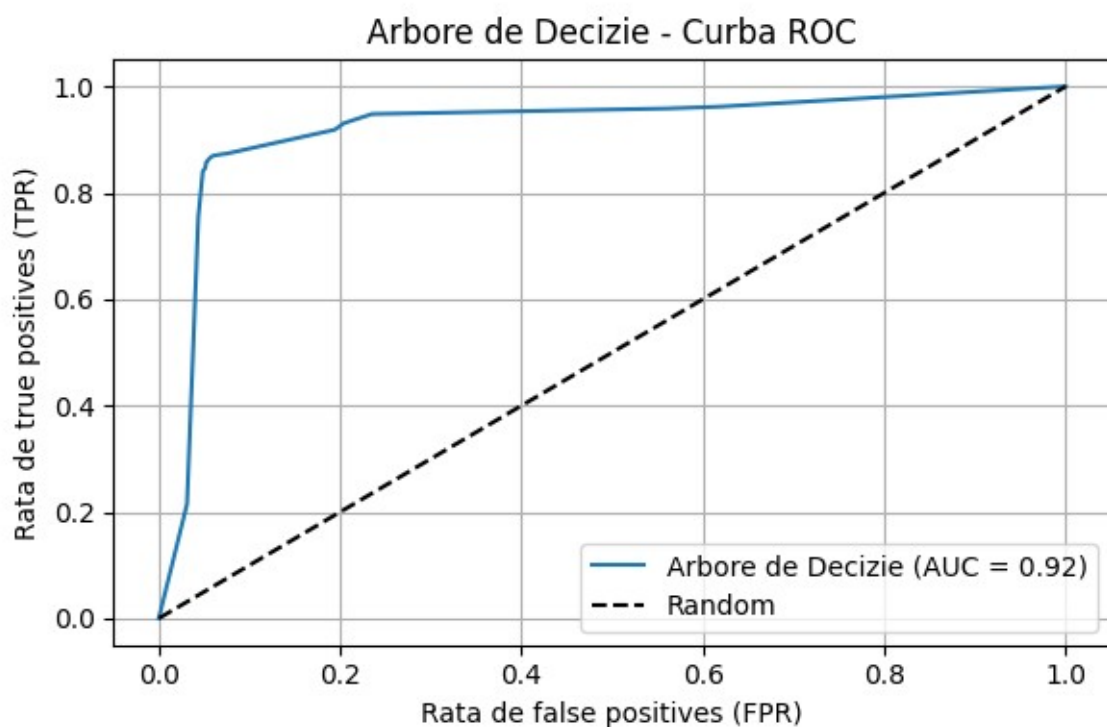
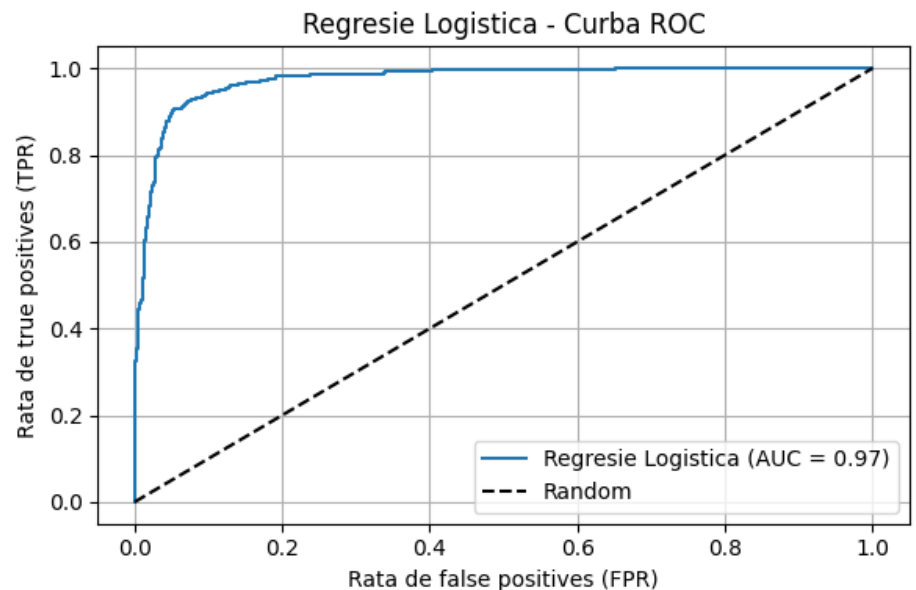

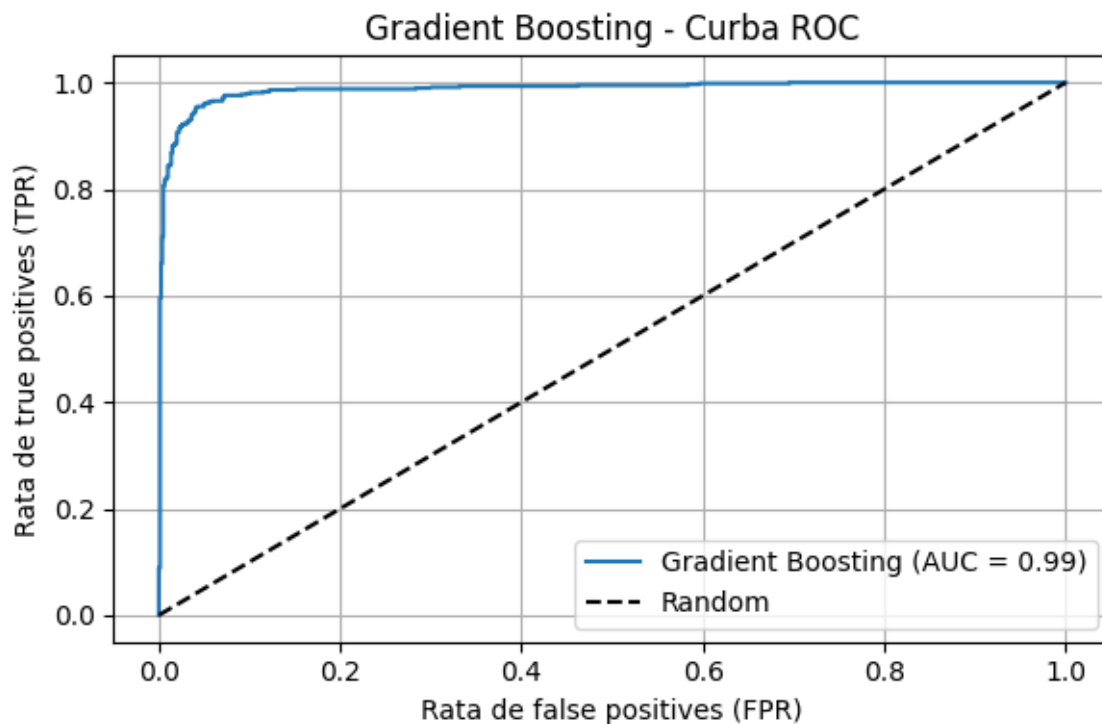
Se poate observa cum modelele bazate pe mai multi arbori au un numar mai mic de fals pozitive(non-spam marcate spam), comparat cu regresia și arborele de decizie. În același timp, fals negative (spam marcat non-spam) sunt mai reduse la modelele ansamblu. Analizând metricile, noi am alege Gradient boosting, un spam pătruns in inbox este mult mai periculos decât un mail legitim ajuns in junk folder.

7.2 Curbe ROC individuale

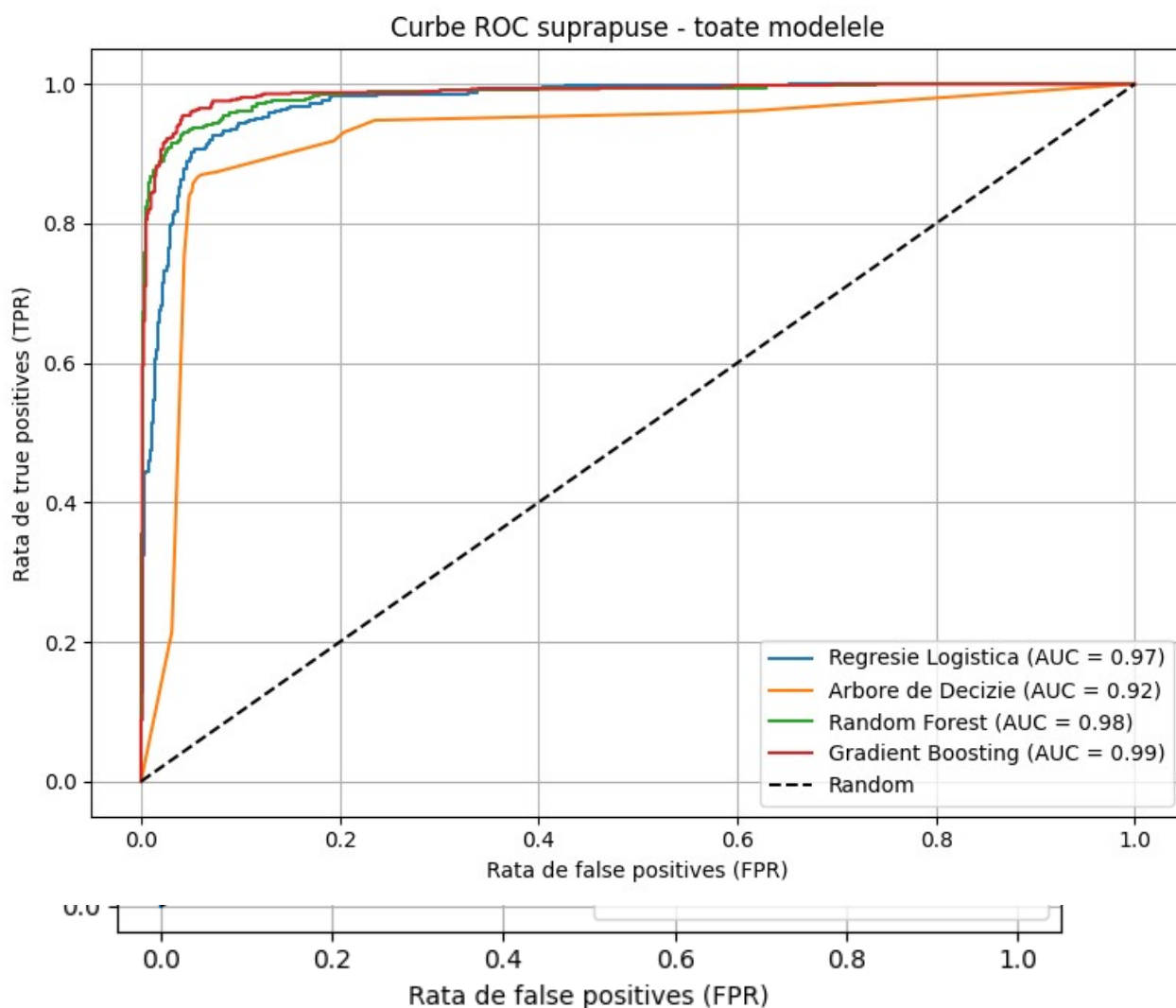
Curbele ROC pentru fiecare model arată cât de bine distinge acesta între spam si non-spam, indiferent de pragul de decizie.

Cu cât curba e mai spre colț stânga sus, cu atât distincția dintre clase e mai bună:

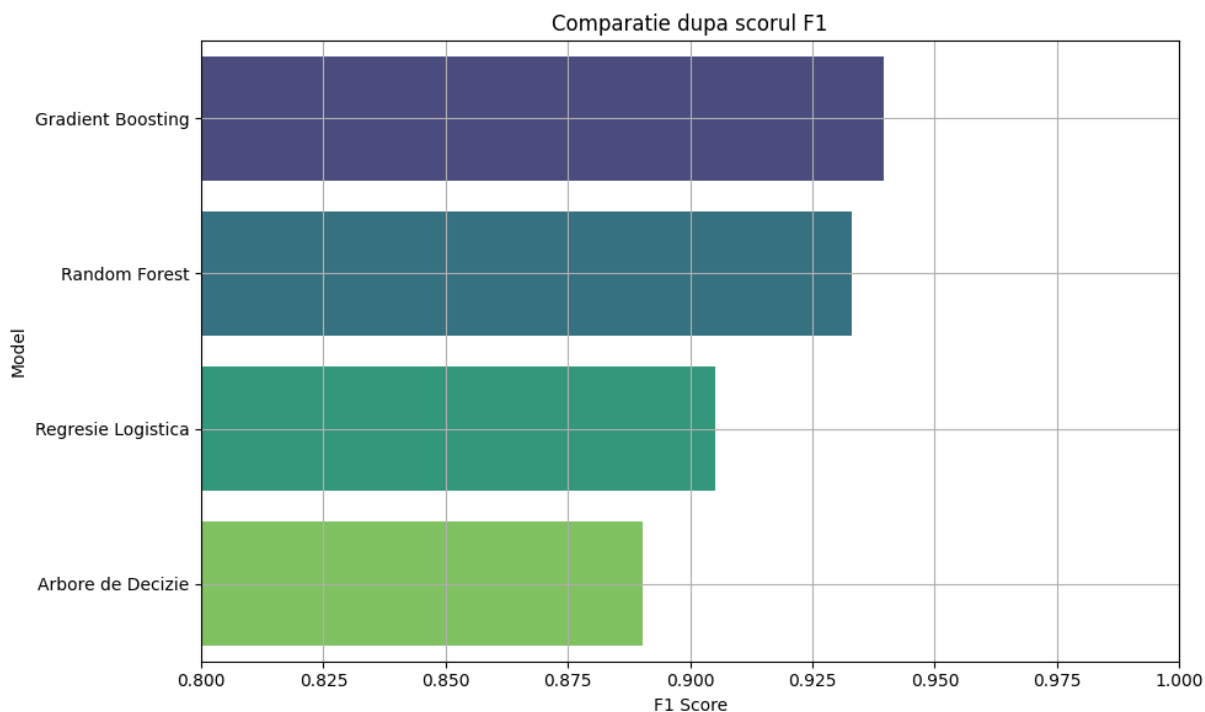

Toate curbele ROC suprapuse. Gradient Boosting are cea mai bună performanță, apoi Random Forest și Regresia Logistică. Arborele de Decizie rămâne sub restul.

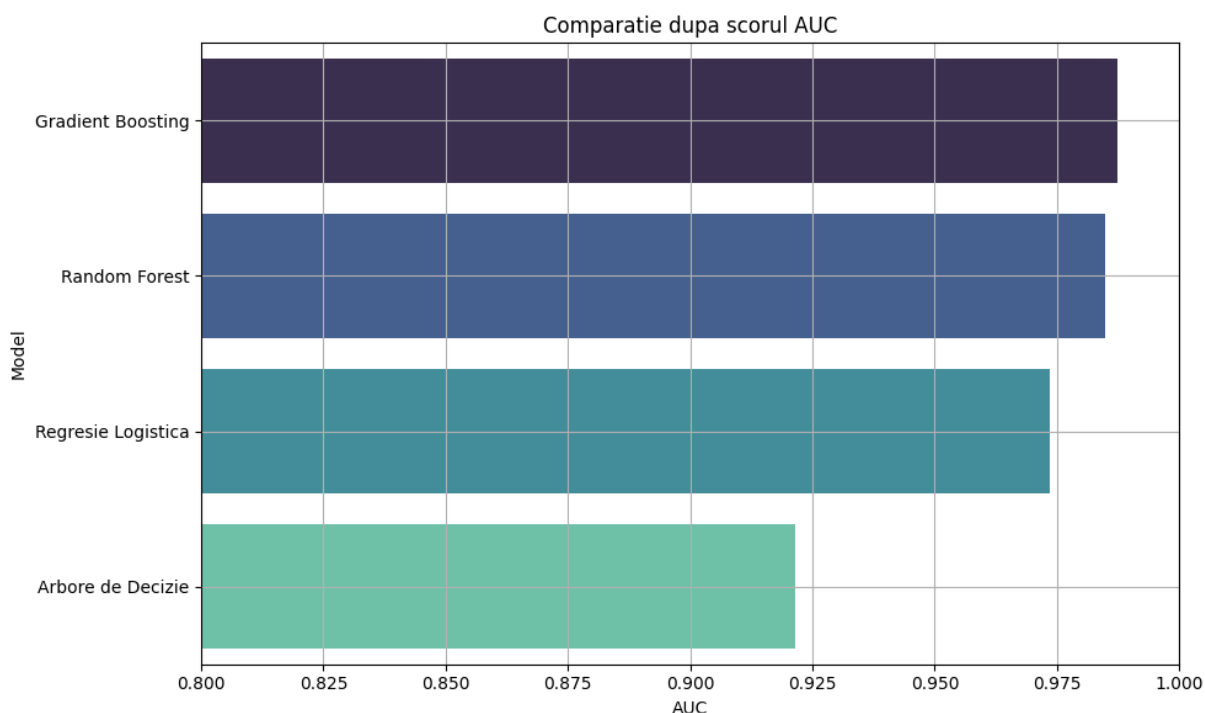
7.3 Comparație scor F1

Barplot cu scorurile F1 a celor 4 modele. Scor F1 ridicat arată un model care echilibrează bine precizia cu recall. Echilibru între etichetarea corectă a spamului și evitarea de fals pozitive:

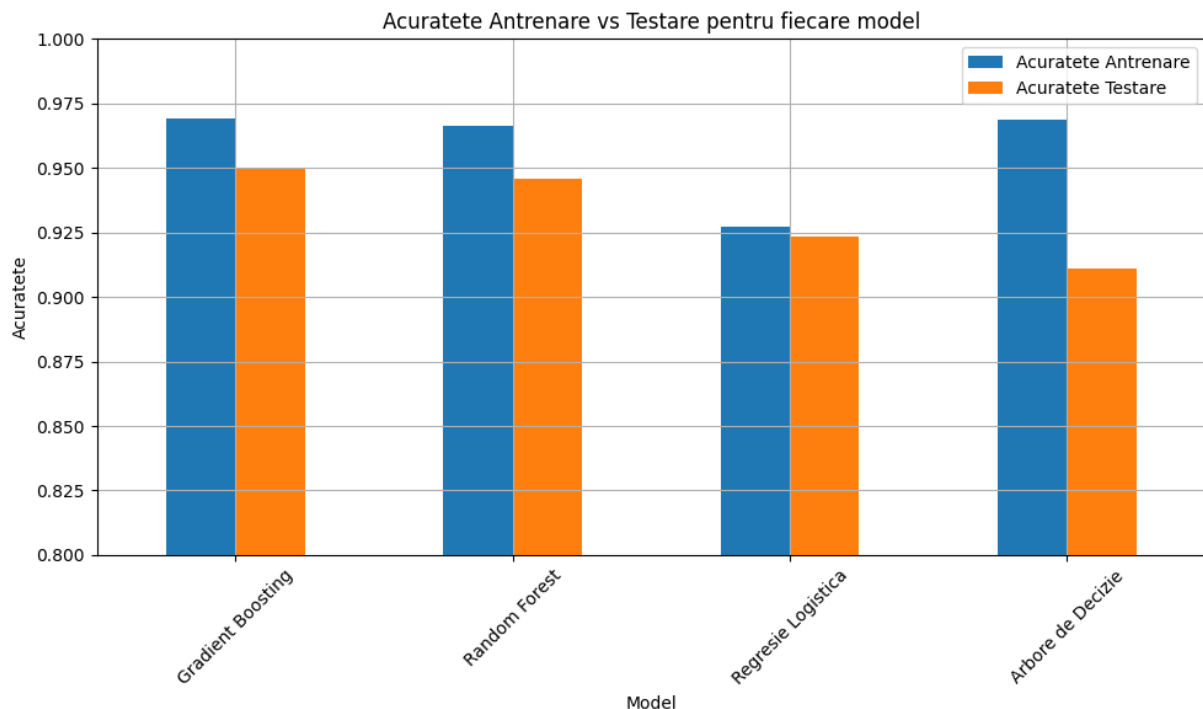
7.4 Comparație scor AUC

Barplot cu scorul AUC (Area Under the Curve). Scorul AUC reprezintă totalitatea curberii ROC, dar într-o singură valoare. Un scor apropiat de 1 arată un model ce face bine diferența între clase, indiferent de pragul de decizie.

7.6 Overfitting Check (Acuratețe antrenare vs testare)

Scopul fiind testarea modelelor cu cât mai puțin fine-tuning, am inclus și un grafic cu performanța la antrenare cât și pe setul de test. Discrepanță mare dintre acestea arată că modelul a învățat mecanic setul de train și nu are capacitate de generalizare pe test.

8. Testare practică pe un email

Pentru a simula cum se comporta modelele într-un scenariu cât mai aproape de realitate, am introdus și o mică probă pe un e-mail aleator din setul de test.

Screenshot: cod probă

```
#  
#6 Test final random pe un email din setul de test  
  
i = np.random.randint(0, date_test.shape[0])  
email_vector = date_test[i].reshape(1, -1)  
  
print("\nTest random: predictii pentru un email aleator din setul de test")  
  
eticheta_reala = etichete_test.iloc[i] if hasattr(etichete_test, "iloc") else list(etichete_test)[i]  
print(f"Eticheta reala: {'spam' if eticheta_reala == 1 else 'non-spam'}")  
  
for nume, model in modele.items():  
    pred = model.predict(email_vector)[0]  
    proba = model.predict_proba(email_vector)[0][1]  
    print(f"- {nume}: {'spam' if pred == 1 else 'non-spam'} (probabilitate spam: {proba:.2%})")
```

```
Test random: predictii pentru un email aleator din setul de test
Eticheta reala: spam
- Regresie Logistica: spam (probabilitate spam: 93.27%)
- Arbore de Decizie: spam (probabilitate spam: 100.00%)
- Random Forest: spam (probabilitate spam: 89.89%)
- Gradient Boosting: spam (probabilitate spam: 98.06%)
```

```
Test random: predictii pentru un email aleator din setul de test
Eticheta reala: spam
- Regresie Logistica: spam (probabilitate spam: 59.13%)
- Arbore de Decizie: spam (probabilitate spam: 100.00%)
- Random Forest: spam (probabilitate spam: 66.93%)
- Gradient Boosting: spam (probabilitate spam: 71.99%)
```

Screenshot: Output la 2 probe

9. Concluzie

Proiectul a demonstrat eficiența modelelor de ML in clasificarea e-mailurilor ca spam/non-spam. Am folosit doar attribute extrase din textul mesajelor. Gradient boosting si Random Forest s-au descurcat cel mai bine dupa scorul F1 si AUC, cu putinii parametri pe care i-am setat. Spambase a permis o analiză rapidă fără a mai fi nevoie de feature engineering.

11. Limitări și posibile îmbunătățiri.

Limitările principale ale proiectului sunt lipsa de fine-tuning a hyperparametrilor și utilizarea setului de date așa cum a venit, fără prea multe modificări. Vârsta setului de date probabil are și ea o influență, limbajul s-a mai schimbat puțin de atunci.

Un pas următor ar fi să folosesc acelasi KDD la un set mult mai mare și mai complex, nu doar pe baza textului din body. Un set pe care-l am in minte este dump-ul de .eml de la Enron, aproximativ 88.000 de e-mailuri raw. As extrage și date din headere precum DKIM, DMARC, SPF, discrepanțe dintre „from” și „reply-to” (posibil spoofing) etc. Asta ar implica extragere și serializarea acestor attribute.

Intr-un final am ales Spambase fix pentru nivelul aproape nul de feature engineering necesar, scopul fiind pe antrenarea și evaluarea diferitor modele decât feature engineering.

11. Bibliografie

- UCI Machine Learning Repository: <https://archive.ics.uci.edu/dataset/94/spambase>
- documentație scikit-learn: <https://scikit-learn.org/>